

همایش قرآن کریم و هنر

هنر بر پایه معیارها و قرآن

آداب نسخه سازی و آداب مصحف و قرآن

خوشنویس قرآن کریم در جهان اسلام

قرآن کریم و هنر

فناوری هنرستان کرمان، مشهد ۱۴۰۱

مطالعه تأثیر تزیینات هنرمانوی در تزیین قرآن‌های موجود در موزه قرآن امام رضا (ع)

ابوالفضل صادقیور فیروزآباد / مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد پژوهش هنر
دکتر علی اصغر شبیرازی / استادیار و عضو هیأت علمی دانشکده هنر دانشگاه شهید

چکیده

پس از حاکمیت اسلام مانویان مانند ادیان دیگر در ایران مدت چند قرن از آزادی نسبی برخوردار شده، در تعامل با حاکمان جدید قرار گرفتند، و بدون تردید حاکمیت جدید، از تجربه‌های مختلف سرزمین‌های جدید به ویژه ایران بهره‌می‌برد، در همین هنگام بود که ایرانیان هنر خود را در خدمت مسلمانان قرار دادند. به مرور و با گسترش اسلام، سنت و فن تزیین و تذهیب کتابت قرآن کریم به تأثیر از هنر گذشته ایرانیان قرار گرفت، به طوری که فن تزیین و تذهیب‌کاری در ادوار اسلامی هنر ایران، مقامی والا یافت. از جمله آثار آدوار قبل از اسلام در ایران، آثار هنر مانوی است که اندیشه و تفکرات مذهبی خود را در قالب آثار هنری مصور تبلیغ و گسترش می‌دادند. این گروه اگرچه به نقاط شرقی ایران کوچ کردند، و همچنین به غرب روان شدند، اما در دور اسلامی و در حکومت‌های مسلمان در ایران و عراق حضور داشتند که تاریخ مویبد آن است. این پژوهش سعی بر آن دارد تا با بررسی تأثیر نگاره‌های مانوی بر تزیینات قرآنی به ارتباطات عمیق هنری موجود و انتقال و تکامل آن در دوره‌های بعد را بررسی نماید. لذا اهمیت این موضوع به عنوان کشف اشتراکات و شاکله‌های هنری تأثیرگذار بر دوره‌های بعدی و بررسی سبب تحول آن، می‌تواند وابستگی‌های فرهنگی و نیز ریشه‌یابی عناصر تزئینی در هر دوره تاریخی و استمرار و نفوذ این تأثیر و تأثبات، ما را در شناخت هر چه بیشتر این اشتراکات هنری و فرهنگی موثر واقع گردد.

هدف این پژوهش یافتن ویژگی‌های تصویری، تزئینی و نیز نوع عناصر به کار رفت هنر مانوی در تزیین نسخه‌های خطی قرآن کریم از قرن اول تا ششم هجری موجود در موزه قرآن امام رضا (ع) می‌باشد، که در این مقاله به صورت تطبیقی عناصر مشترک فوق مشخص می‌گردد. روش این تحقیق به صورت توصیفی-تحلیلی و شیو گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی است.

واژگان کلیدی: قرآن، هنر اسلامی، مانوی، هنر مانوی، موزه قرآن امام رضا (ع)

مجموعه مقالات

همایش

قرآن کریم و هنر

قرآن پژوهی

اعضای شورای علمی همایش
حبیب الله آیت اللهی - محمد علی رجبی - علی اصغر شیرازی
بهمن نامور مطلق - محمد مهدی هراتی